

ВИДОВИЙ КОМПЛЕКС ПЕРІТРИХ РІЧКИ ТЕТЕРІВ

І. С. Гуменюк, Л. А. Константинович

Житомирський державний університет імені Івана Франка, вул. Велика Бердичівська, 40, Житомир, 10008, Україна

Круговійчасті інфузорії є одними з найважливіших одноклітинних організмівводою нашої планети. Перітрихи - досить поширені протисти у природних водоймах, вони живуть в океанах, солонуватих водах, в усіх прісних водоймах від маленьких калюж дощової води до озер тарік [2]. Вони беруть участь в підтриманні біологічної рівноваги в водоймах, в процесах самоочищення води, є організмами-індикаторами санітарно-гігієнічного стану водойм, а також входять до раціону живлення різнихгідробіонтів[1].

Актуальність роботи обумовлена необхідністю встановлення таксономічного складу круговійчастих інфузорій природних та штучних водойм, аутокологічних особливостей видів цих протист у біоценозі.

Метою роботи було встановити видовий склад, поширення та аутокологічні особливості перітрих р. Тетерів (м. Житомир) та скласти описи родів виявлених перітрих.

Дослідження проводили з вересня 2013 р. по грудень 2014 р. Всього відібрано 80 проб круговійчастих інфузорій з р. Тетерів.

Для вивчення видового складу використовували загальноприйняті методи світлової мікроскопії. Оцінку кількісного розвитку здійснювали стандартними методами. Кількісні дані опрацьовували статистично за допомогою програм MS EXCEL, STATISTICA 6.0.

За період дослідження було виявлено 18 видівкруговійчастих інфузорій,що відносяться до 6 родів, для яких складено описи.

Рід *Epistylis* Ehrenberg, 1830

Колоніальні інфузорії. Форма зооїдів може бути різноманітною, але вони завжди мають валик, який оточує перистом. Макронуклеус видовжений, підкововидний чи стрічкоподібний, у більшій частині видів розміщений у верхній частині зооїда [4].

Нами ідентифіковано 4 види даного роду: *Epistylisplacatilis* Ehrenberg, 1831; *E. coronata* Nusch, 1970; *E. epibioticum* Banina, 1983; *E. urceolata* Stiller, 1935.

Рід *Opercularia* Goldfuss, 1820

Колоніальні форми. Тіло овальне або веретеноподібне. Валик перистому відсутній, диск на ніжці піднімається над краєм перистому. Макронуклеус видовжений (підкововидний або стрічковидний) [4, 5].

Нами ідентифіковано два види даного роду: *Opercularia articulata* Goldfuss, 1820; *O. nutans* (Ehrenberg, 1838).

Рід *Vorticella* Linnaeus, 1767

Поодинокі інфузорії, форма зооїдів яких може бути різною, конусовидна, дзвоновидна, овальна, округла та ін. Є одна або дві скоротливі вакуолі. Макронуклеус витягнутий, підково- чи стрічковидної форми, лежить поперек чи поздовж тіла. Стебла скоротливі [5, 8].

Нами ідентифіковано 6 видів даного роду: *Vorticella convallaria* (Linnaeus, 1758) Linnaeus, 1767; *V. microstoma* Ehrenberg, 1830; *V. striata* Dujardin, 1841; *V. submicrostoma* Ghosh, 1922; *V. campanula* Ehrenberg, 1831; *V. picta* Ehrenberg, 1838.

Рід *Carchesium* Ehrenberg, 1831

Колоніальні форми, стебла скоротливі. Міонеми окремих відгалужень стебла не сполучаються між собою, тому стебла окремих зооїдів випрямляються і скорочуються в спіраль незалежно одне від одного [7].

Нами ідентифіковано два види даного роду: *Carchesium polypinum* (Linnaeus, 1758) Ehrenberg, 1830; *C. batorligetiense* Stiller, 1935.

Рід *Zoothamnium* Bory, 1824

Колоніальні форми, стебла скоротливі. Характерна ознака: розгалужена міонема, яка проходить через усі відгалуження стебла колонії, в основному стеблі не доходить до основи. Колонія скорочується вся одночасно, стебла скорочуються у плоску спіраль [6].

Нами ідентифіковано три види даного роду: *Zoothamnium parasiticum* Stein, 1859; *Z. kentii* Grenfell, 1884; *Z. arbuscula* Ehrenberg, 1931.

Рід *Platycola* Kent, 1882

Зооїд лійковидної форми, розміщений в горизонтальній псевдохітиновій лоріці, до якої приєднується задньою частиною. Складна система клапанів для закриття лоріки відсутня, на відміну від роду *Lagenophrys* [3].

Нами ідентифіковано один вид даного роду *Platycola decumbens* (Ehrenberg, 1830) Kent, 1882.

Література

1. Бигич. М. Ю. Круговійчасті інфузорії очисних споруд м. Бердичева / М. Ю. Бигич, Л. А. Константинович // Біологічні дослідження – 2013: Матеріали IV науково-практичної Всеукраїнської конференції молодих учених та студентів. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. Івана Франка, 2013. – С. 206-207.

2. Бошко О. Г. Круговійчасті інфузорії – коменсали ракоподібних басейну середнього Дніпра / О. Г. Бошко // Сучасні проблеми зоологічної науки: матеріали Всеукр. наук. конф. «Наукові читання, присвячені 170-річчю заснування кафедри зоології та 100-річчя з дня народження професора О. Б. Кістяківського». – К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2004. – С. 20-22.

3. Константинович Л. А. Круговійчасті інфузорії (Ciliophora, Peritrichia) очисних споруд Житомира: дис. кандидата біол. наук: 03. 00. 08 / Людмила Анатоліївна Константинович. – Житомир, 2008. – 198 с.

Біологічні дослідження – 2015: Збірник наукових праць. –
Житомир: ПП «Рута», 2015. – С.170-173.

4. Kahl A. Urtiereoder Protozoa I: Wimpertiereoder Ciliata (Infusoria) 4. Peritricha und Chonotricha / A. Kahl. – Tierwelt Dtl. – 1935. – 30. – P. 651–886.
5. Lee L. Reconsideration of the phylogenetic positions of five peritrich genera, *Vorticella*, *Pseudovorticella*, *Zoothamnopsis*, *Zoothamnium* and *Epicarchesium* (Ciliophora, Peritrichia, Sessilida), based on small subunit rRNA gene sequences / L. Lee, W. Song, A. Warren // J. Eukaryot. Microbiol. – 2008. – 55. – P. 448–456.
6. Lynn K. F. Ciliophora Doflein // An Illustrated Guide to the Protozoa. Second Edition / K. F. Lynn, J. J. Lee, G. F. Leedale – Lawrence, Kansas: Allen Press. – 1901.
7. Stiller J. Szőjkoszorűcsillysók – Peritricha / J. Stiller // Fauna Hung. – 1971 – 105. – P. 1–245.
8. Warren A. A revision of the genus *Vorticella* (Ciliophora: Peritrichida) / A. Warren // Bull. Br. Mus. Nat. Hist. (Zool.). – 1986. – 50. – P. 1–57.